

"NŐK A HOLNAP FELÉ..." c. film

cenzura szövege

x. "Nők a holnap felé..." x. Az anyagot gyűjtötte: Sulyok Katalain
újságíró, dramaturg: Vitéz Gábor x. Vágó: L. Sárvári Mária, hang-
mérnök: Kassai Tamás x. Munkatársak: Bérczi Ágnes, Farkas Kálmán,
Fogarasi Éva, Szukop József, Szigeti Ferenc, Vass József. x. Gyár-
tásvezető: Sarkadi Klára. x. Operatőr: Rák József. x. Írta és ren-
derte: Czigány Tamás Balázs Béla-díjas. x. Készült a MAFILM Népszor-
sági-tudományos és Oktatófilm Stúdiójában. x. Eng.sz.: 6938/74.

x. ... "Óh mennyire szeretlek téged, ki szóra birtad egyaránt a
szív legmélyebb üregeiben cselelt szöveg, fondor magányt s a minden-
séget." x.

NŐK

a HOLNAPOK felé...

=====

/irodalmi forgatókönyv a "kazánk, Magyarország" sorozathoz/

anyagot gyűjtötte: Sulyok Katalin
író

Dramaturg: Vitéz Gábor

Írta és

rendezi: Czigány Tamás

BUDAPEST, 1973. MAFILM

NŐK A HOLNAPOK FELÉ.....

/Filmvázlat, szerkezeti felépítés/

I. A NŐI MUNKA

1. Bevezető képzőművészeti anyagokból:- Magyar, történelmi nőalakok kb. 50 m!
2. Évezredes női sors: Tanyasi asszony hétköznapija./Ebből vezet át a MÁBA a hajósasszony / 60 m! /
3. A nők részvétele MA a termelő munkában, különös- tekintettel a "gondoskodó-szolgáltató" de már "nagyiparosított" területekre. DINAMIKUS MONTÁZS, kb: 90 m!

II. A NŐ = KÖZÉLETI EMBER= TÁRSADALOM -FORMÁLÓ.

1. Nő a férfi helyére áll:
 - a./ Ózdon, a nehéz fizikai munkát megtanulja, és átveszi
 - b./ Videotonban korszerű szakmát sajátít el. Résztvesz a számítógép-programban.
2. Résztvesz a DÖNTÉSHOZATALBAN:- Parlament, és
3. Képviselőnők portréin keresztül megmutatjuk a törvények megvalósulásának folyamatát. Összesen: 200 m!

III. NŐI ALKOTÓK, jövőbe mutató ÉLET-MODELLEK.

Anyai, asszonyi "szerepet" is vállaló, hivatásuk magaslatán álló nők tevékenységét kép-riportokban érzékeltetve. 260 m!

Befejezésül: Új életet világra hozó NŐ, az ANYASÁG vállalásának érzékeltetése. 40 m!

KIVILÁGOSODIK

Élesen metsződő kőfalak között fel-felvillanó idomok derengenek, születő formák: -Női, és férfi alakok!...egyre inkább emberivé válók. - Magyar földben talált, óvatosan kivájt szobor- emlékek: ókori istenek és istennők, középkori angyalok és szentek, királyok és királynők. - István és Gizella, Mátyás és Beatrix.- Festményeken oltárképek és történelmi jelenetek.- Népünk multjának emlékezetes alakjai: férfiak és nők. Történelmünk szinpadának szereplői.- És egy-egy ódon szinpad: omlott falak. Várromok.

A várak köré falvak telepdedek, s a falvakból utak vezetnek. Az utak mellett csecsemőt karoló Máriák, feszített krisztusok. Az utak végállomásai tanyák, ahol a fényfakadással ébredő asszonyok élnek, akik életet adnak.

Felkelnek és enni adnak!

Enni az állatoknak: a hizónak, az aprójószágoknak, a marháknak.- Enni adnak az embernek, a gyermeknek- a keblek felé nyujtozkodó legerőszakosabbnak- a legtehetetlenebbnek. - Enni adnak a gyerekeknek, és az öregeknek is. Tüzet raknak, kenyeret szelnek, beáztatnak, öltögetnek kukoricát törnek, burgonyát vermelnek, mosnak, teregetnek. - Őszi szél dagasztja a vitorlákká fuvalkodott dunyhahuzatokat: - kifuthat a gálya az aznapok hullámaira!

A partok között motoroshajó uszályokat vönt: t. Az uszályok végén apró lakások, hajósfeleség vezeti a háztartást: takarít, mos neveli a kicsiket, főz!- Megteremti az otthon melegét. Várak, falvak, hidak, városok, hatalmas gyárak között uszik a vontatmány a tegnapok felől a mába. Amikor kikötnek és árut, gépeket rakodnak a darugémekek, elindulnak a hajósasszonyok a meg-meglengő pallókon a part felé...

...Minden reggel nők, asszonyok indulnak el a mindennapi MÁBA! Elindulnak kora hajnalokón, esős-ködös, fagyos reggeleken, városokban, falvakban egyaránt...

....Elindulnak dolgozni, mert nélkülök megállna az élet a LÉTESITMÉNYEKBEN:

Kerékpárra ülnek, autóbuszokra, vonatokra, villamosokra szállnak! Elindulnak a külvárosokból, álmos falvakból, lekütelepekről és bányászokból dolgozni, termelni. Teljesítik az ősi, asszonyi hivatást. Etetnek! De nem úgy ám, mint egykor, mint régen? Hatalmas konyhákban főzőcskéznek. Nagy halom zöldséget, tésztát, husokat dolgoznak fel. Üzemi konyha. Ezrekre teritenek, szolgálnak ki. Ezrek után mosogatnak... És kezdik előlről! Etetik a jószágot. Nem egyet, nem kettőt! Akkora telepeken, mint egy falu. Etetik a szarvasmarhákat, sertéseket, baromfiakat, Szőnek-fonnak, mint egykor, de most hosszú gépek sorát ellátva. Varrógépek mellett görnyednek, egy teremben több százan.

Mosnak, vasalnak párálló gőztengerben naphosszat óriási mosodákban, egymás mellett soik száz nő. Egyforma mozdulatokkal, ütemesen. Megfigyeljük egy- egy lány, asszony munkáját, felmutatjuk erejét, mecssejtetjük kedélyét.- Apró munkaportrékat villantunk a MONTÁZS során, mert nem kell tulozni sem, hogy képet kapjunk a női munka hétköznapairól... Mert a NŐI HÉTKÖZNAPOK KIMERITHETETLENEK!

A sor továbbgördül, folytatódik!

A nők otthont teremtenek, de nem kis lakásokban! Nagy szállodákban pl. "Intercontinentál"-ban, a világszinvonalon, nagyvilágian. Kiszolgálnak áruházakban, kezelik az árut, a pénzt, informálnak. Gondoznak gyerekeket, de nem a sajátjaikat, a másokét..

Tanítják őket az iskolákban, de nem egyet, százat

Gyógyítják az embereket. Gyerekeket, öregeket. Operálnak, kezelnek, betegágyak fölé hajolnak és virrasztanak az ágyak mellett, ahol a műszerek a fibrilláló sziv utolsó dobbanásait jelzi.-

És újból és újból próbálkoznak: háthat?...hátha?

A NŐK nélkülözhetetlenek! Ők a ma építésének a nyersanyaga: a MUNKAERŐ!

A női munka át át és átszövi az egész életet!

A nők postások is, háztól- házig talpalók, Forgalmat irányító rendőrök. Hivatalnokok, akik vigyáznak a párnázott ajtók mögött ülők nyugalma, s közben intézkednek, gépelnek. Tevékenykednek. És ha szükséges, a férfiak helyére állnak. Pl. Ózdon is!...

Ózd, hegyek közé zárt füstölgő óriás. Építkezések káoszából nő ki: terebélyesedik. A vörösen felizzó, robajosan megömlő vas és acél városa. A poklok tornácán küzködő férfiak mellett, felett nők dolgoznak, dolgozni-tanulnak: ellesik a Vulcanusz mesterségét. Csapolásnál a magasból darut irányítanak, átlendítik a csarnokon keresztül a hatalmas üstöket. Bugákat csiszolnak szikrazuhatagban. Füstösek, kormosak. Győzik erővel!..

Székesfehérvár. Egykor papucs, templomos város. Asszonyok, lányok a VIDEOTON-ben. Bibelődve tanulják a jövő szakmáját: az elektronikát! Nagyítóval hegyesztene apró részecskéket, illesztgetnek alkatrészeket, műszereket bemérnek. Gondosak, elmélyültek...

..Budapest, a nők váorsza is. Taxisnők, presszóslányok, légikisasszonyok, dámák és diáklányok városa, a Váci utca városa. Szébbnél-szebb fiatal lányok városa!. Szép lányok józanul modern helyiségekben dolgoznak: Számítógépek mellett! Gyakorlottan, könnyedén kezelik a zárt, zajtalanul "üzemelő" műszer-tömböket a hűvös- üveges termekben.-

És a műszerek, a számítógépek kezesek és szelídek! Szolgálatkészen válaszolgatnak kérdéseikre: Hány nő dolgozik az országban?

2.300.000! Vallanak a számok! Mennyi háziasszony van az országban? Válasz= 600.000 ! Ingázó asszony? 280.000 !. ..Vallanak a számok! Kigördülnek a kiiróberendezéseken..

...mint ahogy a nők napról- napra a gyárakból, a telepekről, korházakból, iskolákból, a Metróból, buszokról és villamosokról lelépnek.. érkezők, jönnek..! Így futnak ki az adatok! Sinán és hűvösen...

A számok, az adatok. JELKÉPEK! Ahogyan jelképek a SZOBROK is!

A haza", a "termékenység", a "szabadság", a "felszabadulás" nemzői mind nők, ahogyan ők az "élet, a "termékenység", a "művészetek" szimbolumai is. Ezek a szobrok állnak az épülő városok, lakótelepek, tudományos- és közintézmények gyújtópontjaiban. Ott, ahol felénk

sugározhatnak. Ezek a nőalakok kísérik át bennünket a tegnaptól a mába, mából a holnapokba. A képsor alatt kopognak a kiírók: közlik a tényeket. Hány értelmiségi, vezető, munkás- és parasztasszony van az országba, ilyen meg olyan képzettséggel. Közben változnak a városterek és szobrok-szimbólumok képei, de zeken csak a nők "gondoskodást", "szárnyalást", "aggódást" fejeznek ki!...

..A "HATALMAT" szimbolizáló szobor-alakok között csak férfiak vannak jelen! Ők tartják az országalmát, a jogart, a kardot és ők peckeskednek a paripák nyegében, ők trónolnak. Így van ez a PARLAMENT gótikus köpenyegébe vésett alakok között is, de már a vörös szőnyegekkel birított lépcsőkön- a férfiak között- nők is, asszonyok is lépdelnek...

....Helyet foglalnak a padosorok között! Intézik az ország dolgait: TÖRVÉNYEKET hoznak. Itt vannak azok a nők, akik az EGYENLŐ JOGOK törvényeinek meghozatalánál bábáskodnak. Szavaznak az asszonyok! A holnapok sorsáról döntenek!

Képviselőnők a parlamenti folyósákon, a t. HÁZ-ban. PORTRÉ-RIPORTOK
CSIREKE ANNA. Pécs, Munkásnőket képvisel a Porcelángyárból, a Ksztyügyárból, a Műszergyárból. A sokgyermekes munkásanyákat képviseli, akik korareggeleken a legkisebbeket bölcsibe, oviba viszik, akik ledolgozzák a munkanapot és ezután elkezdik a második, a harmadik műszakot, akik munka után újból dolgozni kezdenek, akik összefogják a családot. Csirke Anna ismeri a sorsukat! Maga is munkásnő. Cigány lány, . Képviseli a városvégekre kiszorult felemelkedni ágyekvő cigányokat, a félnomád multjukból "kivetkőzni" készülő igénylányokat. Csirke Anna képviseli választóit. Lépcsőzik, tárgyal érdekükben a gyárak vezetőivel, hogy képviselőjei előbbre juthassanak a fel-emelkedés útján, hogy emberi lakhelyük lehessen a szükségglakások helyett...Hogy tanulhassanak, hogy az új klinikákon kellő időben kaphassanak kezelést...

...Szviriđovné Ófehértó portáit, a tanácsirodákat járja. Maga is parasztlány volt, egykor T.SZ. elnök, most a helyi ÁFÉSZ vezetője: aki a háztáji termelés értékeit szervezi nemzeti vagyonná, a házi nyúlászatokat, galamgnevelést, ludtömést, májhzlálás.

"Alkotásai" segítik asszonytársai életét: a faluban közbenjárására kisvendéglőt létesítettek. Hétköznapokon széknyás parasztasszonyok hófehér abrosszal megterített asztaloknál ebédelnek. A kicsinyek oviban, bölcsiben töltik a napot, míg az anyák kijárnak a határba...
...Szentistványi Gyuláné. Népfronttitkár. Országos vezető. Érti és tudja, mit jelent a nőknek jogaikért lotni-futni, instanciázni. Vezető, aki tudja mit jelentenek az EREDMÉNYEK, a LÉTESITMÉNYEK! Mert akkor épül meg "valami", amikor még nagyon, de nagyon kell. Pl. Nyírségben egy új gyár, hűtőház, hogy érdemes legyen a környékben dolgozni, vagy Ózdon a vasgyárban új női öltöző, mert szükséges a női munkaerő, vagy nővérszálló a kórház mellett Nyiregyházán, mert fel kell "erelní" a várost. Vezető, aki tudja, hogy Salgótarjánban igenis "csodálkozni" kell, mert országos jelentőségű, amit tettek. Mert itt munkásnőnek lenni jó hozomány, ha kérnek valamit, azért meg is küzdenek. Iggy végig menni a helyi vezetőkkel, nem protokoll, hanem a jövő tervezése. Tudja értékelni, ha a Lőrinczi Fonóban a gyáron belül fodrászatot, KÖZÉRTET, vagy ruhaszlont létesítenek, kellemes munkásszállást építenek a nőknek, ez országos jelentőségű lett. És az is, az, ha pöpsi-kész pelenkát, vagy készételeket vihetnek haza az asszonyok a gyár melletti üzletből...

Szavaznak a képviselők! Szavaznak a holnapok érdekében: élnek a jogokkal, képviselik a választóikat és védik választóik jogát a VÁLASZTÁSHOZ: a hivatás- meg a pár. vagy a terhesség megválasztásának a jogához Fialat lányok Pécsen, Nyiregyházán új kollégiumokban. Élik diákéletüket. Szépek, kedvesek. Tanárnak, tanítónak, orvosnak, védőnőnek készülnek, tanulnak művelődnek. Sokfelől jöttek, de mindegyik példaképeket követ. Nőszorsok példaképeit:... ÉLET-MODELLEK, PORTRÉK.

Ganzler Gézáné, tanyasi tanítónő. Ujfehértó, Vadastanya, Világvége, megálló! Ide csak vezetnek, itt már elvesznek az utak, és mégis az ide proszkáló, felcseperedő tanyasi gyerekek itt tanulják meg, mi az "A", meg a "B", ki Petőfi Sándor és József Attila, és itt tanulnak meg fogat mosni... dr. Tircsi Magdolna. Körzeti orvos Remócsházán. Kistáskával rója a falut: gyógyít, kezel, enyhíti a fájdalmakat. Várják a kapukban. Nincs megállása! Otthon két gyerek lesi érkezését, meg a FÉRJ! Főzőcskézik mint minden asszony. Hozzá mindig be lehet kopogni! És jönnek is lányok, hogy

választani, dönteni tanuljanak tőle: jönnek a "tabletták" ügyében, hogy akkor legyen gyerek, ha eljön az ideje. AA doktornak segít dönteni, s ha kell, mert Ő kezeli a gyógyszertára is!- ember-módjára élni tanítja nőtársait. De, ha kell éjnek évadján, latyakos téli éjszakákon utnak indul, mert várják, mert segíteni kell! ...És a lányok a kollégiumban mosnak, vasalnak: randira készülődnek. Ruhákat csereberélnek. Szépek akarnak lenni, mert választani akarnak. És választani tudni kell!....

...A választás a magány választását is jelentheti! Sóstón az anyós csecsemőotthon vezetője, egyetlen orvosi dr. Lőrinczi Margit, aki egyedül 140 állami gondozott gyereket nevel 3 éves korukig. Mind az Ő családja, akiket anyai melegséggel szeret, gondoz, és akiket, ha felnőlnék, elvisznek tőle. És Ő újból, ujakat fogad!....Igy választott....

....A lányok vitatkoznak egymásközt, fiukkal, a randszerről....

...Munkásörnő..Nő, aki választott és fegyvert fogott. Vállalja a szolgálatot. Otthon is szolgálatot teljesít: összefogja a családot, neveli a gyerekeit. A gyárban dolgozik, mint a többi asszony. Azután, fegyvert fog, kivonul, tartja a lépést. Az utcán, ahol egyenruhásan végig megy, a többi nő egyéni izlése szerint tündököl. Ő védi a rendszert, társnőinek szépségükhöz, jómodjukhoz való jogait. Őrt áll, lovászetet gyakorol... Súlyos bakancsban végig megy az utcán..

...az utcán, ahol nyakába akasztott súlyos táskával, fotógépekkel, - témát keresve-vizsgálódva-jár-kei Rédner Márta fotóművész. Neki az utca, az emberek, létesítmények, az elvillanó jelenségek, mind csak anyag amiből alkot. Gyerekek, kislányok, kiviruló nők, mai madonna-anyák: női sorsok a fotók képein. Nyomda: készül alap. Rédner a képszerkesztővel viaskodik. Slussz van: mindenki izgatott! Végre lehúzzák az első példányt, majd megjelenik a la a kioszkokban. A fotós otthonában megrendezgeti a kimaradt anyagot. Hősei között él, mint minden ALKOTÓ..
Megelevenednek NŐI ALKOTÓK, PORTRÉI:

Berki Viola. Festőművésznő. Kifonomultan érzékeny-alkotó. A női sorsot legendás multba vetítve mesebeli feskó motivumaiként ábrázolja. Atavisztikusan átélt élményeket fogalmaz képekké, a magyar életérzéseket sugalmazó, virágénekké csipkéződő drámákat fest a vászonra.

Beközelítünk a képekbe, és ekkor úgy tűnik, már jártunk ebbe a világban, vagy legalább is szeretttünk volna... Töröcsik Mari filmezik, a férjével forgat. Játszik, alékit, igazodik a reá sugárzó fényekhez, a mozdulatait követő kamerához. Ugy tűnik, csak ez érdekli, ez tölti be a világot. Amikor amüteremben kihunynak a fények haza siet. Kisbabája várja. A tapasztalt művésznő friss kismama!...Talán kicsit még ügyetlen is?.. amikor magához vonja törékeny kicsinyét...?..

Borsodi Ágnes kerámikus, akár a férje, Együtt dolgoznak a műteremben, maguk köré teremtve a "szépet" s közben két gyereket nevelnek. Az asszony anyagának történetét, az átélten meghitt érzéseit agyagba égetve őrzi otthonában. Így művei a cseperedő kicsikkel együtt alakulnak.. Ágnes asszony szép tárgyakat formál, maga köré, "mintázza" asszonyi utját..Orosz Adél próbál. Testéből fakadó arabeszkeket izlelget mozdulataival, egymásba fonva-szöve szökkenő lendületeket. Így fogalmaz érzést, gondolatot. Aztán haza siet. Cekkerrel bevásárol, rendbeszedi a lakást, ebédet "rittyent", gyerekeit gondozza. Férjével konzultál, beosztja a PÉNZT. Este lett: előadás kezdődik. Széthasad a függöny. A sötétből pásztázó fénycsóva kioldja a meglebbenő testet, a művésznőt, aki a térben eszméket formál ki testéből... A zenekari árokban férje klarinét szólója "vezérli", mozdulatait..

...Piszkéstető. Távcső fordul az éjszakai égboltra. Fiatal, csillagász-házaspár "észlel". Együtt kutatják az idők mélységeit, a távoli csillagvárosokat...

...Ujból lent a városban. Emberek között. Leendő kismamák magukban feltekezetten "tolatnak" a többiek között, akik már hulestek, babakocsikat tologatnak. Egyszer csak eljön az ő idejük is. Taxiba ülnek, klinikára hajtatnak, a várakozások völgyébe is, és átmeneti világba- Oda, ahol asszonyok várják, hogy beteljesüljön a sorsuk, ahol a már kész babákat elirigylik egymástól, ahol inkubátorokban az élet határán lebegő apró lényeket őriznek, ahol nők gondoskodnak nőkről, anyárkól...És ahol egyszer csak rá kerül a sor, ahol a kinlódástól könnyek fakadnak, ahol megszületik a várva-várt...ahol egyszer csak a kájára fektetik a babát, akinek óvatos ujjakkal, meg kell pacsolni orcáit, akit meg kell tanítani LÉTEZNI.. aki majd megkostolja az oda kínált életet....

